

УДК 338.1

Оксана Богайчук, Ірина Федішин

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНИМ ПОТЕНЦІАЛОМ МАШИНОБУДІВНОГО ПІДПРИЄМСТВА

Oksana Bohaichuk, Iryna Fedyshyn

MANAGEMENT OF INNOVATIVE POTENTIAL OF MACHINE-BUILDING ENTERPRISES

На сьогоднішній день стан економіки країни напряму залежить від економічних результатів діяльності господарюючих суб'єктів, що безпосередньо впливає на вирішення таких проблем як встановлення стабілізації макроекономіки, рівноваги платіжного балансу та стабільності національної валюти.

Процес управління машинобудівним підприємством полягає в управлінні розвитком його конкурентоспроможним потенціалом. Однією із стратегій підвищення конкурентоспроможності є стратегія лідера у сфері інновацій. Однак підприємство може розвивати інноваційну діяльність лише у випадку достатнього інноваційного потенціалу, який необхідний для реалізації ринкових можливостей. Саме тому в галузі машинобудування підприємства мають значний вплив при реалізації досягнень, що стосуються науково-технічного прогресу всіх галузей країни в цілому, а також забезпечення вдалого управління інноваційним потенціалом підприємства та складової розвитку сучасної економіки загалом [1].

Впровадження в Україні інноваційної моделі розвитку потенціалу машинобудівної галузі – це об'єктивна потреба та альтернативний шлях для підвищення міжнародної конкурентоспроможності економіки України. Погіршення положення машинобудівного комплексу є наслідком зменшення суми інвестицій в його діяльність, наявності кредиторської та дебіторської заборгованостей, невідповідності продукції, яка виготовляється стандартам якості, відсутності сучасного технічного переоснащення, наявності великої кількості ресурсів, які не використовуються. Все це спонукає до пошуку засобів та способів, які зможуть сприяти переходу українських машинобудівних підприємств у ліпший стан з використанням їх потенціалу.

Машинобудування є однією з провідних галузей промисловості України, де зосереджено 20 % основних засобів промисловості та виробництво інноваційної продукції з високим рівнем доданої вартості. Разом з тим, це галузь промисловості України, яка найбільше страждає від нестабільної економічної та політичної ситуації в державі. Обсяги виробництва машинобудівної промислової продукції у 2009 р. по відношенню до 2008 р. скоротились на 44,9%, реалізованої продукції – на 29,5%. Певне відновлення, яке відбулось у 2010 р. Так, у 2008 р. було реалізовано товарів цієї галузі на 121,8 млрд грн., у 2009 р. – на 85,8 млрд грн., а у 2010 р. – на 101,9 млрд грн. (у 2009 р. – 79,2 млрд грн., у 2010 р. – 90,4 млрд грн. з урахуванням індексу цін виробників машинобудівної продукції за відповідний рік). Аналіз діяльності машинобудівних підприємств за 2012 - 2014 рр. свідчить про зниження обсягів реалізації продукції порівняно з попередніми роками. За даний період він складає у середньому 7,9%.

За умов дефіциту власних енергетичних ресурсів та нестабільності цін основних країн-постачальників енергетичних матеріалів в Україну виникатимуть подальші ризики поглиблення негативних тенденцій щодо формування ціни на газ та формування підвищеного попиту на нафту на світових товарних ринках. Країни – лідери з виробництва продукції машинобудування застосовують різні механізми для відновлення виробництва і забезпечення міжнародної конкурентоспроможності

машинобудівної продукції. Наприклад, виробники транспортних засобів, насамперед автомобілів, здійснили масштабну переорієнтацію своїх підприємств на виробництво енергоефективних зразків зі зменшеною вартістю.

Основними проблемами у розвитку машинобудівної галузі промисловості є менша інвестиційна привабливість галузі у порівнянні з іншими галузями, що зумовлено тривалим періодом підготовки й освоєння випуску нової продукції, інертність багатьох підприємств у сфері інновацій, брак фінансування науково-технічних розробок і відсутність механізмів взаємодії виробників та споживачів продукції машинобудування [2]. Монополізація ринків збільшується і зв'язок між інноваційною активністю та ринковою силою і надалі зростатиме. Але, незважаючи на те, що основним механізмом активізації інновацій є конкуренція на ринку промисловості України наявна негативна залежність між інноваційною активністю та конкуренцією в умовах значної технологічної неоднорідності економіки.

Крім того, невідповідність в Україні інститутів та стилю корпоративного управління завданням модернізації виробництва, повільна адаптація до нового класу витрат (трансакційних), невміння управляти останніми виступають факторами, які стримують перехід вітчизняних промислових підприємств на інноваційний режим відтворення.

Проаналізувавши ситуацію машинобудівної галузі України та оцінивши її потенціал можна запропонувати кілька основних стратегічних напрямів діяльності підприємств.

1) Інноваційна політика. Активізація інноваційної політики має своє відображення у розвитку науково-технічного потенціалу, оновлення морально зношених технологій призведе до вдосконалення діяльності всіх структур (закупівля нових програм або удосконалених версій вже існуючого програмного забезпечення).

2) Інвестиційна політика. Запорука сталого розвитку, вигідного функціонування підприємств, а не виживання – це вкладені інвестиції. Їх головна роль – це забезпечення рентабельності комерційно-виробничої діяльності шляхом забезпечення фінансово-стабільного становища.

3) Маркетингова політика. Виведення машинобудування з кризового стану передбачає застосування ефективних стратегій, головна доля яких належить саме маркетинговим. Особливістю маркетингової політики промислових підприємств є розвиток контрактних умов функціонування на ринку та формування цілих альянсів [3].

Інноваційний розвиток потенціалу машинобудівної галузі має базуватись на здійсненні державної інвестиційної політики, спрямованої на активацію нововведень, як пріоритетної складової стратегії підвищення конкурентоспроможності через використання прогресивних технологій.

Список використаних джерел:

1. Усик М.К., Зборовська О.М. Формування механізму управління інноваційною діяльністю машинобудівних підприємств / О.М. Зборовська, М.К. Усик // Інвестиції: практика та досвід. – Київ, 2012. – № 23. – С. 18–21.

2. Федішин І.Б. Машинобудівний комплекс: тенденції та шляхи виходу з кризи / І.Б. Федішин / Матеріали II Міжнародної науково-методичної конференції-форум молодих економістів кібернетиків «Моделювання економіки: проблеми, тенденції, досвід». – Тернопіль : ТНТУ, 2011. – С. 97-99

3. Перерва П.Г., Костенко А.В., Костенко О.П. Антикризисні інструменти сталого розвитку підприємства: інноваційна, інвестиційна та маркетингова політика. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/polital/natural/vcpi/TPtEV/2012_25/statti/16Pererv.pdf.